

Nr 432.

Godkänd av första kammaren den 17 juni 1920.

Godkänd av andra kammaren den 17 juni 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl.

(Bankoutskottets utlåtande nr 79.)

Till Konungen.

I den till riksdagen den 7 januari 1920 avlåtna propositionen med förslag till tilläggsstat till riksstaten för år 1920 har Eders Kungl. Maj:t i punkt 2 under tionde huvudtiteln föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition om anvisande av medel för ändamålet, som kunde bliva förelagd riksdagen, till beredande av dyrtidstillägg under år 1920 åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst, å tilläggsstat för år 1920 såsom förslagsanslag beräkna ett belopp av 5,000,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 5 mars 1920 avlåten proposition, nr 266, under återopande av propositionen bilagt *Bihang till riksdagens protokoll 1920. 14 saml. Nr 432—434.*

utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels godkänna vid propositionen fogat förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl.,

dels för bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg under år 1920 åt de i ovannämnda författningsförslag åsyftade änkor och barn å tilläggsstat för år 1920 under tionde huvudtiteln såsom förslagsanslag anvisa ett belopp av 4,000,000 kronor.

dels ock förklara, att under år 1921 tillsvidare och intill dess definitivt beslut fattats rörande de medel, av vilka under nämnda år kostnaderna för dyrtidstillägg åt ovan omförmälda änkor och barn skola bestridas, desamma skola utgå av de medel, vilka för beredande av dyrtidstillägg under år 1921 kunna varda å riksstaten för sagda år särskilt avsatta.

I samband härmed har riksdagen till behandling förehaft vissa inom riksdagen väckta motioner i ämnet. I en av dessa har hemställts, bland annat, »att riksdagen ville besluta vidtaga den ändring i Kungl. Maj:ts proposition, nr 266, med förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl., att dyrtidstillägg till pensionsberättigad änka icke i något fall må utgå med lägre belopp än 75 kronor för kvartal.»

Riksdagen får, under hänvisning till vad riksdagen i sin nästliden gårdag avlättna skrivelse angående förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer (nr 422) anført, meddela, att riksdagen på enahanda skäl beslutit, att där omförmäلت grundtal skall komma till tillämpning jämväl för här ifrågavarande änkor och barn, samt att det pensions- eller understödsbelopp, varå dyrtidstillägg må utgå efter ett procenttal, som motsvarar grundtalet, skall höjas från av Eders Kungl. Maj:t föreslagna 80 kronor till 125 kronor för kvartal. I samband härmed har den i § 3 fjärde stycket förekommande siffran 75 ändrats till 120.

I anslutning till vad riksdagen sålunda beslutit hava ändringar vidtagits i Eders Kungl. Maj:ts förslag till kungörelse i ämnet.

Vad beträffar det i ovanberörda motion framställda förslaget att genom införande av en minimigräns för dyrtidstillägg särskilt tillgodose änkor med synnerligen låga pensioner, har riksdagen icke kunnat biträda detsamma. Riksdagens beslut innebär nämligen, såväl i vad det avser ett högre grundtal som en utsträckning av den inkomstgräns, till vilken

dyrtidstillägget bör utgå efter ett procenttal lika med grundtalet, att pensionstagare med låga pensioner erhålla en i det allra närmaste fullständig kompensation för prisökningen. Ett tillmötesgående av det i motionen framställda förslaget synes riksdagen vara att gå utöver syftet med dyrtidstillägget, som ju är att åstadkomma en dylik kompensation. Billigheten torde emellertid bjuda att på något sätt tillgodose här ifrågasvarande änkor. Någon åtgärd i sådant syfte lär dock icke böra vidtagas utan en föregående fullständig utredning, i vad mån en pensionsförhöjning i förevarande fall må anses vara av behovet påkallad, och torde därvid även böra undersökas, huruvida icke jämväl andra grupper av statstjänares änkor böra beredas någon höjning i deras pensioner.

Under sådana förhållanden och då en dylik utredning lämpligast bör ske genom Eders Kungl. Maj:ts försorg, har riksdagen i anledning av motionen funnit sig böra hos Eders Kungl. Maj:t begära en sådan utredning.

Årskostnaden efter den 1 juli 1920 för dyrtidstillägg åt här åsyftade änkor och barn har beräknats uppgå till omkring 5,300,000 kronor. Då nämnda kostnad enligt nuvarande grunder belöper sig till i runt tal 3,800,000 kronor, har det av Eders Kungl. Maj:t äskade beloppet ökat med 600,000 kronor, vadan alltså ett förslagsanslag å 4,600,000 kronor uppförts å tilläggsstatens för år 1920 tionde huvudtitel.

Riksdagen, som utöver vad sålunda anförts icke funnit något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, får alltså

1:o) anmäla, att riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 266 samt i ämnet väckta motioner,

dels godkänt bilagda förslag till kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl.;

dels för bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg under år 1920 åt de i ovannämnda författningsförslag åsyftade änkor och barn å tilläggsstat för år 1920 under tionde huvudtiteln såsom förslagsanslag anvisat ett belopp av 4,600,000 kronor;

dels ock förklarar, att under år 1921 tillsvidare och intill dess definitivt beslut fattats rörande de medel, av vilka under nämnda år kostnaderna för dyrtidstillägg åt ovan omförmälda änkor och barn skola bestridas, desamma skola utgå av de medel, vilka för beredande av dyrtidstillägg under år 1921 kunna varda å riksstaten för sagda år särskilt avsatta;

2:o) anhålla, att Eders Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida och i vad mån en lämplig pensionsförhöjning må kunna beredas så-

dana statstjänares änkor, vilka uppbära låga pensioner och styrka sig vara i behövande omständigheter, samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen må föranleda.

Stockholm den 17 juni 1920.

Med undersåtlig vördnad.

Bilaga.

Förslag

till

Kungörelse

med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl.

Härigenom förordnas som följer:

§ 1.

Dyrtidstillägg tillkommer sådana änkor och barn samt övriga anhöriga efter befattningshavare i statens tjänst, som äga åtnjuta pension eller därmed jämförligt understöd av statsmedel eller från någon av staten understödd anstalt för pensionering av dylika befattningshavares änkor och barn, från Lunds universitets änke- och pupillkassa, från vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pensionsinrättning för änkor och barn eller från enskilda järnvägarnas pensionskassa eller med denna jämförlig pensionsinrättning.

§ 2.

Dyrtidstillägget beräknas med ledning av det grundtal, som fastställts för bestämmande av dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens

tjänst. Nytt grundtal äger tillämpning från och med det kvartal, under vilket Kungl. Maj:ts beslut därom kungjorts, till det kvartal, under vilket Kungl. Maj:t må komma att fastställa annat grundtal.

§ 3.

Dyrtidstillägg till änka samt till änka med ett eller flera minderåriga barn utgår å pension eller understöd, som icke överstiger 125 kronor för kvartal, efter ett procenttal, som motsvarar grundtalet.

Överstiger pensionen eller understödet 125 kronor för kvartal, utgår dyrtidstillägg för den del därav, som utgör 125 kronor för kvartal, på sätt nyss sagts samt för den överskjutande delen efter ett procenttal, som motsvarar femtiofem hundradelar av grundtalet.

Till änka med ett eller flera minderåriga barn ökas dyrtidstillägget för varje sådant barn med en tiondedel av summan av pensionen och därå utgående dyrtidstillägg.

Dyrtidstillägg till ett eller flera minderåriga barn utan pensionsberättigad moder eller till annan pensionär utgår efter enahanda grunder, som ovan stadgats rörande dyrtidstillägg till änka med eller utan barn, dock att motsvarande gräns för beräkningen därvid är 120 kronor för kvartal.

Till två eller flera minderåriga syskon utan pensionsberättigad moder ökas dyrtidstillägget för varje syskon över ett med en tiondedel av summan av pensionen och därå utgående dyrtidstillägg.

Dyrtidstillägg må dock i sin helhet för varje utbetalningsperiod i förhållande till pensionens eller understödets belopp icke utgå efter högre procenttal, än som motsvarar för änka med ett barn grundtalet ökat med 10, för änka med två barn grundtalet ökat med 20, för änka med tre barn grundtalet ökat med 30 o. s. v. samt för två minderåriga syskon utan pensionsberättigad moder grundtalet ökat med 10, för tre minderåriga syskon grundtalet ökat med 20 o. s. v.

§ 4.

För den, som från mera än ett håll åtnjuter pension eller understöd, som i § 1 omförmäles, lägges berörda förmånens sammanlagda belopp till grund för den i § 3 angivna beräkningen av dyrtidstillägget.

Åtnjuter pensionär, som i § 1 avses, dyrtidstillägg såsom befattningshavare i statens tjänst eller äger han såsom innehavare av lärar-

befattning vid annan läroanstalt än statens uppbära dyrtidstillägg av statsmedel, utgår dyrtidstillägg å pensionen allenast efter ett procenttal, som motsvarar femtiofem hundradelar av grundtalet; därest emellertid beloppet av den avlöning eller den del av avlöningen, varå dyrtidstillägg tillgodo-kommer honom såsom befattningshavare i statens tjänst eller såsom lärare vid sådan läroanstalt, som nyss är nämnd, understiger 500 kronor för år, utgår dyrtidstillägg å pensionen efter ett procenttal, motsvarande grundtalet, dock högst å det belopp, varmed berörda avlöning eller del av avlöningen understiger 500 kronor för år. Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning, därest pensionär åtnjuter dyrtids-tillägg enligt gällande allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. be-fattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer.

§ 5.

Dyrtidstillägg enligt här ovan för pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst stadgade grunder utgår jämväl till:

1:o) pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare vid flottans pensionskassa;

2:o) pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare med familjepensionsrätt i statens anstalt för pensionering av folkskol-lärare m. fl.;

3:o) pensionsberättigade änkor och barn efter delägare i präster-skapets änke- och pupillkassa;

4:o) änkor och barn efter sådan befattningshavare vid statens järn-vägar, som dödats under förrättande av arbete i statens järnvägars tjänst, och till vilka änkor och barn på denna grund utgår ersättning enligt lagen den 12 mars 1886 (nr 7) angående ansvarighet för skada i följd av järnvägs drift;

5:o) änkor och barn efter befattningshavare hos enskilt företag, som numera övertagits av staten, därest de genom statens försorg upp-bära pension eller understöd i sådan egenskap; samt

6:o) till pension från enskilda järnvägarnas pensionskassa eller med denna jämförlig pensionsinrättning berättigade änkor och barn efter sådan befattningshavare vid numera av staten övertagen järnväg, vilken antingen avlidit eller med pension avgått från tjänst vid järn-vägen redan innan den övertagits av staten;

och beräknas därvid dyrtidstillägget i fall som avses i 1:o)—3:o) och 6:o), å pensionen, i fall, som angives i 4:o), å ersättningens belopp samt i det i 5:o) omförmälda fallet å pensionen eller understödet.

§ 6.

Om till dyrtidstillägg enligt denna kungörelse berättigad avlidit, innan vederbörande tillkommande dyrtidstillägg till fullo utbetalts, inträder stärbhuset i den avlidnes rätt.

Dyrtidstillägget utgår i sådant fall för samma tid, för vilken pensionen eller understödet får uppbäras.

§ 7.

Med minderårigt barn avses här sådant barn, som icke uppnått den ålder, då enligt de särskilda pensionskassornas reglementen eller eljest givna föreskrifter dess rätt till pension i allmänhet upphör.

§ 8.

Den, som åtnjuter full försörjning av den allmänna fattigvården, må icke komma i åtnjutande av ifrågavarande dyrtidstillägg.

§ 9.

Till hjälp vid dyrtidstilläggets uträkning utfärdar Kungl. Maj:t nödiga tabeller.

§ 10.

Dyrtidstillägget utbetalas i sammanhang med pension eller understöd enligt de närmare föreskrifter, som av Kungl. Maj:t meddelas.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1920.
